

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Flygtning

Udgivet af
KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Inde i bladet:

Lægeundersøgelsen har betydning for hele verden

Danske og tyske pædagoger mødes

Leder (side 133):
Indsamlingen til de tyske flygtninge

Om tilgivelse

Franskmænd i Husum

Højesteret kan vise tænder

Forsiden:

Kammeraternes Hjælpefonds smukke mærkat bør pryde alle breve og kort til julen. Det købes på fondens kontor, Ordrup Jagtvej 179 Charlottenlund. Giro 780. 25 stk. koster 2,50kr. 100 stk. 10 kr.

Nr.

Nov. 1949

9' APR.

5' MAJ

KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND

Danske lægers undersøgelse af koncentrationslejrfanger af betydning for hele verden

7 danske læger med Paul Thygesen som primus motor har foretaget en undersøgelse af kz.lejrenes eftervirkninger. De syv læger er: Paul Thygesen, Henrik Hoffmeyer, Per Helweg-Larsen, Jørgen Kieler, Eigil Hess Thaysen, Jørn Hess Thaysen og Munk Hertel Wulff.

Ved et møde i domus medica den 3. novbr. fremlagdes resultaterne af lægeundersøgelserne. Den skriftlige fremstilling omfatter 400 sider, der nu oversættes til engelsk.

Om aftenen talte Paul Thygesen i radioen. Han sagde:

Undertiden spørger — eller mere spurgte — folk efter at have læst eller hørt kz.-beretninger: Hvordan var det muligt at overleve de tyske kz.lejre? Svaret er simpelt: Det var heller ikke muligt, — og gennemsnitlevetiden var da formentlig også mindre end $\frac{1}{2}$ år i disse lejre.

Der blev under besættelsen deporteret ca. 6000 danske — af vidt forskellig årsag — og i vidt forskellig tid — fra et par mdr. til over $1\frac{1}{2}$ år. Når kun godt og vel 10 pct. af dem døde, skyldes det dels, at flertallet var deporteret i kortere tid og blev befriet på et gunstigt tidspunkt — samt Røde kors pakkerne.

Men ser vi på et par specielle lejre for såkaldte politiske fanger, hvor fangerne var henvist til at leve af lejrkosten alene og sad tilstrækkeligt længe til at kunne dø af udhungring, så kommer sultens reelle tal frem: I Porta f. ex. døde op mod halvdelen i løbet af ca $\frac{1}{2}$ år. I Husum døde ca. $\frac{1}{3}$ på knapt 3 mdr. — alle af sultens sygdomme og deres komplikationer. I begge disse lejre sad der danske — og i mange andre lejre under mere eller mindre belastende vilkår — og med de nævnte tal in mente har det mere end almindelig nysgerrigheds interesse at spørge: Hvordan er det gået de overlevende efter befrielsen — er de raske — kan de udfylde deres tidligere plads i samfundet — eller er de endnu mærket af deres ufri-villige Tysklandsophold. Og endelig: Har

de endnu behov — kan de hjælpes — og er de hjulpet på tilfredsstillende vis?

For at finde svar på disse spørgsmål gennemførtes i løbet af 1947 og 1948 en lægeundersøgelse af tidligere kz.fanger i København: Ialt 1300 tidl. politiske fanger og deporterede politifolk. Og samtidig har man søgt at danne sig et billede af selve sultens sygdomssymptomer i lejrene — symptomer, som praktisk talt ramte alle. De vigtigste var: Afmagring, muskelsvækkelse, vand i benene — og hvad vi kan kalde for hungerdiarré — ustandselige diarræer, som skyldes, at selve tarmvæggen rammes af udhungring — og ikke som almindeligt antaget har noget med dysenteri at gøre. Mere fremskredent medfører sultudsættelsen tiltagende sløvhed, og den er ledsaget af forskellige stofskifteforstyrrelser, kredsløbssvækkelse o. s. v. Dertil kommer, at op mod $\frac{1}{3}$ fik tuberkulose, og næsten alle blev smittet med andre sygdomme. Som et nogenlunde mål for udhungringens grad kan vi bruge vægttabenes størrelse. For de politiske fanger gælder, at $\frac{2}{3}$ af dem tabte mere end $\frac{1}{2}$ af deres vægt, og $\frac{1}{4}$ af dem tabte over $\frac{1}{3}$ af deres vægt — altså voksne og i forvejen sunde mænd, som i løbet af et par mdr. kom til at veje 40—45 kg. Kun $\frac{1}{10}$ af politiet, som nogenlunde hyppigt fik Røde kors pakker, tabte tilsvarende i vægt.

Lad mig nøjes med disse tal til nogenlunde forståelse af det helbredsmæssige grundlag, som de befriede startede med. Jeg må her begrænse mig til de politiske fangers skæbne efter hjemkomsten:

Mange gentog straks deres tidligere arbejde — nogle efter en kortere ferie. Nogle stærkt svækkede og f. ex. de tuberkuløse kunne naturligvis ikke tænke derpå. Men som sagt: En stor del gik hurtigt i arbejde. De fleste viste sig ude af stand til at gennemføre det. Ved undersøgelsen har det vist sig, at mindre end $\frac{1}{3}$ har kunnet passe deres arbejde fuldt ud efter hjemkomsten — og talrige af denne $\frac{1}{3}$ kun med besvær. En anden $\frac{1}{3}$ har været komplet arbejdsdygtige i ialt over $\frac{1}{2}$ år, og

ca. $\frac{1}{3}$ i over 1 år. I flere tilfælde har arbejdsdygtighedens samlede varighed været vanskelig at bestemme — netop fordi så mange gik i arbejde, måtte opgive det igen, forsøgte igen, evt. måtte søge rekreationsophold for atter at tage fat o. s. v. Det kan ikke bestemt meddeles, hvor mange der endnu i 1949 er helt eller delvis arbejdsdygtige — men det drejer sig tilsyneladende om op mod 15 pct.

Kz.fangerne har altså haft meget betydelige vanskeligheder ved at tilpasse sig socialt — og det skal tilføjes, at en særlig del af undersøgelsen viser, at praktisk talt alle var fuldt arbejdsdygtige og stabile i deres erhverv før deportationen. I social og erhvervmæssig henseende drejer det sig om et gennemsnitlig udvalg af Kbh.'s mandlige befolkning indenfor de aldersgrupper, som normalt viser størst ydeevne.

Der er flere årsager til dette massive arbejdsbesvær, og selv om de delvis griber ind i hinanden, kan nogle grupper dog udskilles og gyldigt forklares: Således viste selve sultrekonvalescensen sig som sådan at være en mere kompliceret og langvarig proces end tidligere kendt og måske på forhånd venteligt. Selve sultsygdommens svære ydre symptomer, som f. ex. hungerdiarré og vædskeamlingerne, svandt hurtigt, og det tog i reglen kun ca. 1 md. at genvinde normalvægten. Men det relativt sunde udseende, som var resultatet af nogle mdr.s forløb, dækkede ikke over normale kræfter eller normale organers funktion.

Det er således experimentelt påvist, at på et tidspunkt, hvor vægten efter udhungring er nået op på 90 pct. af det normale, da er muskelfunktionen kun nået 50 pct. af det normale — og kredsløbet fungerer først helt normalt ca. $\frac{1}{2}$ år efter, at udhungringens vægttab er genoprettet. Genopbygningen af sultnedbrydningens forskellige organiske beskadigelser tager således lang tid — og forskellig tid for forskellige organer. Dette er formentlig årsag til, at de ubevidste, nervøse reguleringsmekanismer svigter og giver anledning til en række symptomer med nervøst præg: stadige periodiske diarréanfald, hjertebanken, svedanfald o. s. v. Sammen med den langvarige muskelsvækkelse teg-

ner disse symptomer et billede af, hvad vi kan kalde almen svækkelse — den egentlige sultrekonvalescens. Denne almene svækkelse er den vigtigste årsag til arbejdsudygtighed hos ca. $\frac{1}{4}$ af de tidligere fanger og gør sig specielt gældende indenfor det første $\frac{1}{2}$ år efter befrielsen. Ofte er denne berettigede rekonvalescenstid blevet negligeret — af rekonvalescenten selv — af hans omgivelser — han så jo rask ud — måtte tage sig sammen. Dette misforhold mellem ydre sundt udseende og reel organisk svækkelse har naturligvis for mange været en psykisk belastning — som sygdomssymptomer altid vil være, specielt når man ikke forstår deres årsag.

Men den langvarige arbejdsudygtighed — udover $\frac{1}{2}$ og 1 år — skyldes andre ting — i $\frac{1}{3}$ af tilfældene tuberkulose, i reglen erhvervet i kz. — men i en del tilfælde erhvervet efter hjemkomsten. Tilsyneladende omfatter sultrekonvalescensens almene svækkelse også nedsat modstandskraft overfor infektion.

Det store problem — for den enkelte — og for familien — og også for forsikringsmyndighederne — blev dog de nervøse symptomer — kz. neuroserne, præget af træthed, rastløshed, irritabilitet, hukommelsessvækkelse, svingende oftest nedtrykt humør, søvnforstyrrelse samt de nævnte nervøse organsymptomer. Disse nervøse symptomers billede er nok noget særpræget, men ikke absolut specifikt for tidligere kz. fanger, og flere forhold må tages i betragtning ved vurdering af årsagen.

Den psykiatriske del af lægeundersøgelsen tyder stærkt på, at modstandsmandens rådvildhed, skuffelse og desillusion p. g. a. efterkrigstidens politiske udvikling har spillet en rolle. Men dette forhold har ikke været afgørende lige så lidt som familiære og arbejdsmæssige konflikter efter hjemkomsten. For det store flertal kan man påvise, at disse nervøse symptomer vokser ud af — og fremtræder som komplikation til sultrekonvalescensens almene svækkelse.

Man kan således påvise — rent tal-mæssigt — at der er et sikkert afhængighedsforhold mellem de forskellige deportationsvilkår, sultudsættelsens grad, sultrekonvalescensens varighed, dens kompli-

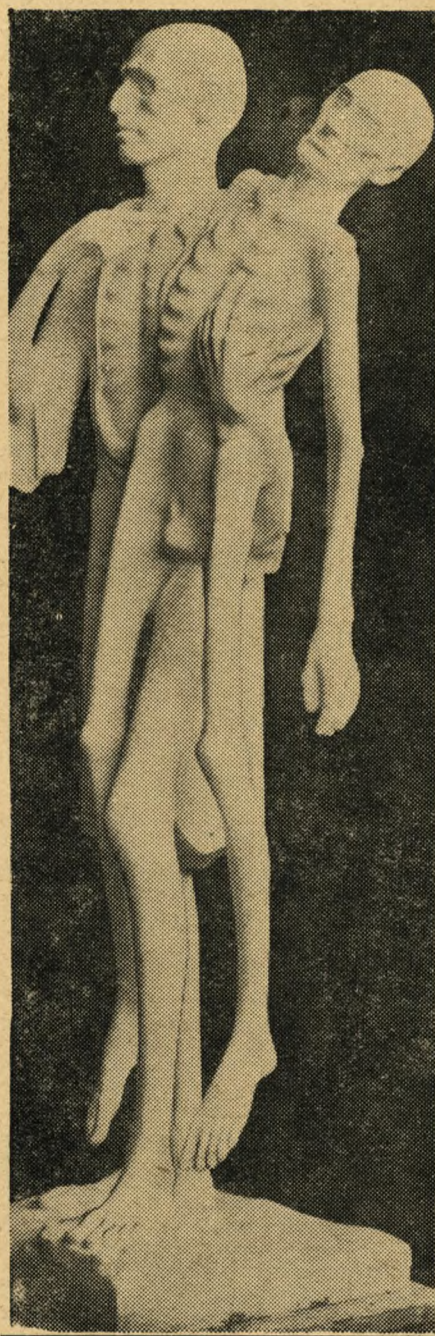
kationer, incl. de nervøse og de sociale vanskeligheder, målt ved arbejdsudygtighed.

De langvarigt, eventuelt endnu 5 år efter arbejdsudygtige, kommer overvejende fra de værste lejre, som f. ex. Porta og Stutthof.

Rent forsikringsmæssigt er det vanskeligt at vurdere invaliditetsgraden hos en såkaldt nervøs person. I hvor høj grad gør en neurose arbejdsudygtig? — en tuberkulose kan man påvise på røntgenbilleder — og man kan følge lidelsens forløb. En tuberkulose kan vurderes og honoreres som 100 pct. invalid, så længe han er under behandling. Men hos neurosept. kan vi ikke exact måle sygdomsgraden og arbejdsudygtigheden, og der er endnu ingen tilsvarende velunderbyggede behandlingsmuligheder som for de tuberkuløse.

I de tilfælde, hvor arbejdsudygtigheden skyldes neurose, vurderes invaliditetsgraden efter en dagpenge-periode i reglen til 5, 8, 10 eller 15 pct., og invaliditetserstatningen gives som en udbetaling een gang for alle. Sådant en udbetaling kan være af praktisk — d. v. s. helbredsmæssig betydning, hvor neurosen er let og har mulighed for at komme sig, inden pengene er brugt op til familiens underhold. Men de svære neuroser helbredes ikke ved en udbetaling — ej heller varigt ved almindeligt rekreationsophold. Helt andre og aktive behandlingsmæssige principper må træde i stedet — nemlig forsøg på social og psykisk gentilpasning ved hjælp af speciel psykisk behandling side om side med optræning af den eventuelle svækkede organisme, måske omskoling til andet og bedre egnet erhverv og hensigtsmæssige foranstaltninger indenfor milieuet, hvor dette er medansvarlig for de psykiske symptomer.

Til slut — for at fuldstændiggøre billedet af de befriede kz. fangers skæbne — skal nævnes, at 50 af dem — det gælder hele landet — er døde efter befrielsen — en del kort efter hjemkomsten af kz. sygdomme, mange senere af tuberkulose — og i hvert tilfælde 5 har begået selvmord.

Dette makabre monument skal rejses ved koncentrationslejren Dachau for at minde eftertiden om de tusinder af mennesker, der fandt døden her under nazisternes voldsstyre. Modellen skyldes professor Fritz Kølle.

Giv os en mulighed for at vise, at vi er ærlige

Dansk-tysk stævne

Danske og tyske efterkrigstids-pædagoger har været samlet til lærerstævne.

En af deltagerne, kommunelærer G. Gjerløv (tidl. Vestre) skildrer her sine indtryk fra stævnet.

Jeg skammer mig over at være tysker, når jeg hører, hvad mit folk har gjort! — Det var een af de udtalelser, som kom fra en tysk deltager i det dansk-tyske lærerstævne, der for nylig har været afholdt på ungdomsskolen Karsemose ved Frederiksværk. Åh, hvor man genkender tonen. Altid den samme mentalitet — ynkelig og krybende i nederlaget —. Ja, det er rigtigt, sådan er vi tilbøjelig til straks at tænke. Jeg skal være den sidste til at benægte sandheden i denne tankegang, men just derfor var det en oplevelse for en dansker at deltage i stævnet og derved få lejlighed til at se tyskerne fra en anden side. Og lad mig sige med det samme, at for mig var der ingen tvivl om, at ovenstående dækkede en oprigtig følelse.

Stævnet var et forsøg på at tilvejebringe international forståelse og samarbejde, og de tyske deltagere, der for de flestes vedkommende står i ledende stillinger, og som helt tilbage fra 1933 ofte havde været i modsætningsforhold til nazismen, var

meget taknemmelige for opholdet her i landet. Fra dansk side forsøgte man at give disse pionerer i det nye Tyskland et indtryk af demokrati og folkestyre i teori og praksis. Opgaven kan synes uoverkommelig. Problemerne er uhyre i Tyskland, og der skal en god del optimisme til for at kunne bevare troen på, at det skal lykkes at skabe et demokratisk Tyskland. Det er med den dybeste bekymring, at demokratisk sindede tyskere i dag imødeser udviklingen i deres land. Udrensningen har som her udartet sig til en tragisk historie, hvor forbindelser og penge har haft en dominerende indflydelse. Når derfor i dag mange tyskere ønsker denne »udrensning« stoppet, er det ud fra den tanke, at retfærdigheden alligevel for længst er gået fløjten. Et talende eksempel er Schacht! Hertil kommer, at demonteringen af tyske fabrikker naturligt må skabe bitterhed og en farlig uvilje overfor de allierede. Der er en tydelig fornemmelse af, at formålet vist ikke så meget er at ødelægge krigsindustrien som selv at skabe sig et marked for sin egen industri. Samtidig har mange tyskere en meget stærk følelse af, at i en eventuelt kommende krig mellem øst og vest skal Tyskland bruges, og at det derfor gælder om ikke at ødelægge

den tyske officersstand. For en uhildet iagttager er der vist desværre ingen tvivl om, at der er en hel del om snakken. Man forstår, at det under disse forhold kan være meget svært at få tyskerne til at indse demokratiets velsignelser. Den store fare, især for den desillusionerede ungdom, bliver da, at Hitler-tiden kommer til at stå som den gyldne tid.

Det var naturligvis med den største skepsis, mange danske deltog i stævnet. Mistroen og modviljen mod alt tysk sidder trods alt for dybt til, at man uden videre kan slå en streg over det, man har været ude for. Det skal vi heller ikke, og det lagde man heller ikke skjul på overfor tyskerne. Det forstod i alt fald disse tyskere, og en af dem udtrykte det klart og tydeligt: »Vi forstår godt jeres følelser, og vi venter slet ikke, at I kan tilgive os, men vi vil blot bede jer om eet: Når vi kommer med en udstrakt hånd, stød den da ikke væk, men giv os mulighed for med tiden at vise, at vi mener det ærligt.« Jeg håber — og tror også —, at denne tankegang vil de fleste danske kunne forstå. Den ligger lige langt fra en blåøjethed, der forlanger, at man skal glemme alt, som fra en efter min formening både letkøbt og dødsensfarlig forestilling om, at man bare skal lade tyskerne sejle deres egen sø. Vist ligger tyskerne, som de selv har redet, men det kan

(afsluttet Side 134)

Deltagerne i det dansk-tyske Lærerstævne

Pigtraad

Organ for
KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Kontor:
Ordrup Jagtvej 179, Charlottenlund
Kontortid: 9—12,30. Giro 780, Tlf. OR. 5075.

Redaktør:
Johs. Fosmark, Slagelsegade 9. 2., Øbro 8537.

Forretningsfører:
H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, OR. 5075.

Tryk:
Hak Jørgensen, Sturlasgade 14, Kbhvn. S.

MEMLEM AF
FORENINGEN AF DANSKE
UGEBLADE, FAGBLADE OG TIDSSKRIFTER

Indsamlingen til de tyske flygtninge er noget rod.

Man har sjældent set en landsindsamling præget af så megen forvirring som denne. Et sted oplyser en af de ledende, at der kommer 2000 flygtninge hver nat over demarkationslinjen, men en anden af de ansvarlige siger, at det drejer sig om 1200.

I radioudsendelsen søndag aften var der lovet ren besked, men pastor Sandbæk indskrænkede sig til at meddele om tyskernes indsats, at den i penge beløb sig til astronomiske tal. Ved et pressemøde dagen forud fortalte dr. Herbert Krimm, der var indkaldt hertil af flygtningeindsamlingen for at berolige gemytterne, at tyskerne ad privat vej havde præsteret 200 mill. mark. Dette beløb er jo latterligt lille, når man tager i betragtning, at det er indsamlet før pengeombytningen, da en mark havde en værdi af ca. 10 øre.

Yderligere er der en betydelig forvirring, når det drejer sig om at præcisere, hvor mange mennesker man ønsker at hjælpe. Snart taler man om Tysklands 11 millioner flygtninge, snart drejer det sig om 100.000.

Hvad der næsten er det mest forvirrende, synes at være spørgsmålet om, hvad det beløb, der indsamles, skal anvendes til. I en presseudsendelse allerede i slutningen af september måned angav man, opstillet i punkter, at man ville hjælpe med tre forskellige formål:

- 1) Hjælp til kirkeligt arbejde.
- 2) Hjælp til hjemløs ungdoms opdragelse.
- 3) Ren humanitær hjælp.

Men i radioudsendelsen søndag aften fik man at vide, at man ville skabe settlements for den omstreffende ungdom.

Det havde dog været et passende hensyn at vise den offentlighed, som man nu gennem længere tid har henvendt sig så ihærdigt til, ganske nøje forud at gennemtænke en slagplan, så man kunne give koncise oplysninger om grundlag for indsamlingen og hensigten med det indsamlede beløb.

Hvad der bedst forklarer den tyske nød blandt visse dele af befolkningen er nok snarere, at man fra den nuværende tyske regerings side ikke har evnet at skabe blot nogenlunde social retfærdighed. Og den ødselhed, der udfolder sig i den vesttyske regeringsby Bonn, må også gøre et dårligt indtryk. Præsidenten bor ikke i en almindelig villa, nej han har et helt slot med en mægtig park til sin rådighed. Da rigsdagen åbnedes, kunne chefen for snapstinget meddele, at han var vel rustet til at modtage det nye parlament, for han havde 5600 flasker vin i kælderen samt 30 hl øl, 1 billion tyske cigaretter og 10,000 cigarer. Han ventede den første dag at skulle servere 2000 middage og han fandt det absolut overkommeligt.

I selve Bonn har man dels udført, dels planlagt ombygningsarbejder for 68½ millioner mark. Hvor ville man dog have stået langt stærkere i henvendelsen til udlandet om hjælp, hvis man havde vist mådehold. Man kunne have sagt: Så længe mange af vore landsmænd lider nød, sparer vi i fuld udstrækning. Vi bor ikke i paladser, men nøjes med barakker. Vi vil ikke svælge i mad i vort snapsting, så længe landsmænd sulter.

Vender man blikket til egnene uden for Bonn, møder der een billedet af en varerigelighed, som man skal lede længe efter for at finde mage til i noget andet land i Europa med varer som bananer, appelsiner, ferskner, vindruer og andre sydfrugter.

I en beretning fra et vesttysk badested hedder det om forløbet af sommeren 1949: I »Kursalen« afholdtes en tropisk nat, hvor det mest vovede kostume blev præmieret — og de kvindelige gæster holdt sig sandelig ikke tilbage. Et andet sted præmieredes de skønneste ben, og i »Trocadero« holdtes konkurrencer om det smukkeste filmsyde. Sambaen blev nationaldans og cocktails nationaldrik. Endvidere, at det i første række var spillekasinot, der gav sæsonen sit præg med gæster, for hvem det egentlige liv først begyndte om aftenen.

Fra et andet badested i Tyskland meldes der om en omsætning i kasinoet på 7—8 millioner mark i løbet af to—tre måneder. Denne sidste omsætning skal dog være for intet at regne i sammenligning med det først omtalte badesteds.

På baggrund af sådanne kendsgerninger synes det forkert at rejse en aktion i det Danmark, der allerede har ofret 500 millioner på de tyske flygtninge, dvs. i forhold til befolkningmængden mange gange så meget som Tyskland selv har ofret på sine egne flygtninge.

Det synes da vanskeligt at fastholde påstanden om, at det er Danmarks sag at træde hjælpende til overfor de tyske flygtninge.

Med al mulig styrke kan vi afvise den påbegyndte indsamling. Det, Tyskland i dag trænger til, er moralsk hjælp. Fornylig har danske og tyske pædagoger været samlet til en art kulturuge. På linje hermed ligger udvekslingen mellem gymnasieelever i Herning og et tysk gymnasium.

Langt flere organisationer må yde en indsats; for overfor Tysklands demokratisering har vi alle et stort ansvar.

Derimod blander præsternes indsamling til flygtningene sig ind i et socialt forhold i Tyskland, som kun kan løses fra Bonn.

Johs. Fosmark.

Pigtraad

(fortsat fra Side 132)

for Danmark blive et spørgsmål af den allerstørste betydning, hvilken vej, Tyskland vælger.

Det er derfor ikke til at undre sig over, at det, der for tyskerne havde den største værdi, ikke så meget var de mange udmærkede foredrag, som netop dette, at her blev de modtaget som medmennesker. Også for en dansker var det lærerigt at være sammen med dem. Ganske pudsig var det at bemærke den forbavselse, de lagde for dagen, når de så, hvorledes vi danske naturligt og ligefremt omgås vore såkaldte autoriteter. Ufatteligt for en tysker at kunne tillade sig at kritisere en minister op i dennes ansigt! — som da en ung dansker måtte konstatere en uklar-

hed i undervisningsminister Hartvig Frischs' foredrag. Gang på gang viste det sig, hvor autoritetsbundne, tyskerne er, men mon de ikke netop herigennem fik det klareste indtryk af, hvad demokrati er? Respekten for det enkelte menneske! Vi kan ikke skubbe det fra os, vi har pligt til af al vor evne at støtte enhver ærlig stræben i denne retning. Det nytter ikke, hvor svært, det end kan være at overvinde, at lade hadet være lige brændende. Vi skal ikke glemme, hvad Tyskland har gjort os, men det betyder ikke, at vi for tid og evighed skal forskanse os bag had og intolerance. Vi skal videre — og vi vil det også.

Gunnar Gjerlov.

ret til at tilgive. Deres tilgivelse vejer ikke. Det er i denne sammenhæng kun Dahls tilgivelse, der vil veje. Og den kan han ikke komme af med, fordi der skal være sandhed i tilgivelse. Eller der skal være kærlighed i tilgivelse, en kærlighed, som ikke er øllebrødsbarmhjertighed, det vil sige pjat. Dahl hjælper ikke Husumprovsten ved at sige: Det betyder ikke noget, det, du dengang gjorde. Der er derimod en mulighed for, at han kan hjælpe ham ved at sige: Du har forbrudt dig frygteligt! Fordi tilgivelse uden sandhed er løgn.

Om barmhjertighed og tilgivelse

Det er med interesse, man kan læse de to artikler om en artikel »Fem år efter« i Pigtråds oktobernummer.

Had er helt rigtigt overfor *det* onde, men ikke overfor *de* onde. Had og kamp imod synd (særlig i os selv) og kærlighed til syndere (måske særlig til fjender, private, sociale og nationale) (de har vel mest godhed og velvilje behov) — er et vigtigt led i kristendommen.

Bjergprædikenen er formentlig netop en *etisk ledetråd* for menneskeligt liv både det private og det sociale. Hvor skulle vi finde nogen bedre?

Men det er ærligt og dermed kristeligt at sige: Jeg synes ikke, jeg formår at elske, at tilgive mine fjender. Dog kan vi vel stræbe derhen imod, særlig når vi forstår ordet »elske« som: Være velvillig og god.

I den ofte citerede bibel-beretning om Kristus, der *rensede templet*, står der in-

Tilgivelsen er det sværeste

I Jesu spørgsmål: Hvad er lettest at sige: Dine synder forlades dig, eller at sige: Stå op og gå — ligger der givet, at det sværeste er tilgivelsen. Hvorfor er tilgivelsen sværest? Fordi den, der tilgiver, skal have ret dertil.

Således skriver sognepræst Jørgen Jensen, Thorstrup, bl. a. i en spidsartikel »Tilgivelsen« i »Menighedsbladet«, der udgives af »Kirkeligt Samfund af 1898«. Og han fortsætter:

Hvis jeg har forbrudt mig over for et andet menneske, hjælper det mig ikke, at mange andre end dette menneske har let ved at undskylde min handling, disse andre har ingen ret til at undskylde og tilgive, deres tilgivelse er for letkøbt og hjælper mig ikke. Tilgivelsen skal tage

min skyld bort, hvad jeg har forbrudt, skal være glemt. Men det er mig ikke tilstrækkeligt, at min brøde slås til side, som om den intet var eller betød, tilgivelsen skal komme trods det, at min brøde var stor og betød meget. Der skal være sandhed i den kærlighed, som tilgivelsen rummer. Tilgivelsen skal være båret af sand kærlighed, ellers vejer den for lidt.

Pastor Aage Dahl har for nylig vakt opmærksomhed ved hårde udtalelser om sine bødler i en tysk koncentrationslejr. En række kristne, der ikke har været ude for lignende pinsler, har råbt op i den anledning, at som kristen præst skal Dahl være forsonlig og tilgive. Der er ikke andet hertil at svare, end at de i denne sag ikke har ret til at tale med og ikke har

Nykøbing F.

I. B. Bruun & Søn A/S

Nykøbing F.

Slagelse

BRØDRENE HILLERS

Sjællands Jern & Staalforretning

Slagelse

Vejle

Aktieselskabet

De danske Bomuldsspinderier

Vejle — Valby

tet om, at han slog mennesker. I følge Kristus' kærligheds-lære (anti-volds-lære kan man vel sige) og efter biskop Rørdams note i hans oversættelse af stedet jagede Kristus *dyrene* ud, men slog ikke mennesker. Det gør en *væsentlig* forskel.

Selvom *andre* indpoder os slette tendenser, tror jeg, der er givet menneskene kraft til gennem Gud at stå imod.

Barmhertighed overfor andre i nød, det være ydre eller sjælelig nød, kan aldrig være ilde anbragt (»øllebrødsbarmhertighed« er et slet og let misbrugeligt ord).

Ved *tilgivelse* må forstås ophør af eventuelle tanker om hævn, straf, plage, boycott, afstandtagen fra personen osv. Dette bedre sindelag kan ikke komme for tidligt, kan ikke være afhængigt af syndereens erkendelse og fortrydelse. Det kan kun være en velgerning mod synderen og os selv, om vi straks opgiver en vredagtig indstilling (ikke-tilgivelse) og så endda selv søger at retablere et godt forhold.

E. Dehn.

— — —
Det synes ikke helt klart, hvad Dehn egentlig mener. Hvorfor ikke spytte rent ud? Det er vi dog ikke bange for at gøre i vort eget blad.

Dehn synes i nogen grad at overse, at forudsætningen for tilgivelse er den, at der er nogen, der beder om tilgivelse.

Hvordan skal man egentlig bære sig ad med at tilgive en gammel eller nuværende fjende, der har forbrudt sig imod mig, hvis han ikke selv kommer og beder om tilgivelse.

Johs. F.

Franskmænd på besøg i Husum

Pårørende til franskmænd, som er kommet i tyske koncentrationslejre, har foretaget rejser til ofrenes grave i Tyskland.

Inden for rammerne af en sådan rejse ankom der nylig et fransk selskab for at aflægge et besøg ved massegraven på østkirkegården i Husum, hvor 300 ofre fra koncentrationslejren ligger begravede. De franske gæster modtoges af repræsentanter for den tyske forening af koncentrationslejr-fanger, og blev derefter kørt til Svesing, hvor der har været en koncentrationslejr.

Gendarmernes minde hædres

De 38 danske grænsegendarmere, der blev deporteret til Tyskland og omkom i koncentrationslejre, blev på femårs-dagen mindet ved en højtidelighed ved mindesmærket i Kruså. Næstformanden for grænsegendarmere-foreningen, stabsavtimester Lauritzen, Gråsten, bød velkommen.

Pastor A. Haritsø, Bov, talte. Han sagde blandt andet: Her i grænselandets brændpunkt er der sat en sten, som altid vil minde forbipasserende om de 38 grænsegendarmere, der måtte lade livet i tysk koncentrationslejr. Deres død gav mange et ulivssår, som aldrig kan heles, deres død gav mange en fremtid fuld af tvivl, usikkerhed og frygt.

Der blev nedlagt kranser og blomster ved mindesmærket. Forsamlingen var derefter endnu samlet til en mindestund, hvor en række talere havde ordet.

Frihedsmuseet i Aalborg.

Det er overdraget kunstmaleren Carlo Wognsen at udsmykke samlingssalen og biblioteket i det nye frihedskollegium i Ålborg. Carlo Wognsen er tidligere Frøslev-fange.

Højesteret kan vise tænder.

Højesteret har stadfæstet dødsdomme mod de tre »spidser« fra den såkaldte Schiøler-bande, nemlig Ib Gerner Ibsen, Helmuth Valdemar Mortensen og Harry Egon Ibsen.

Frøslev-Padborg.

Frøslev-lejren er nu blevet til Padborg-lejren, idet soldater fra bataillon i Odense har overtaget lejren.

De få landssvigere, der endnu ved overtagelsen sad i lejren, er overført til andre lejre.

Man regner med, at den stærke afspærring fra fængselsvæsenets tid vil blive ophævet så adgangen bliver lige så fri her som i andre danske militære lejre.

De erhvervshæmmede.

En kreds af modstandsfolk, der som følge af deres indsats i frihedskampen eller ophold i tyske koncentrationslejre er blevet syge, har besluttet at danne en for-

ening, der har fået navnet »Sammenslutningen af erhvervshæmmede fra frihedskampen«.

Foreningens opgave er i snævert samarbejde med »Landsudvalget af besættelsetidens politiske fanger« at hjælpe syge kammerater ved deres tilbagevenden til arbejdet samt at vejlede kammerater, hvis erstatningssager er afgjort på så utilstrækkelig måde, at de må leve under sociale forhold, der må betragtes som værende uværdige, såvel for dem selv som for de institutioner, hvem det påhviler at hjælpe disse mennesker, som ofrede deres helse i frihedskampen.

Formand for den ny sammenslutning er Sv. Nürnberg, Vesterbrogade 95, København.

De har ikke glemt Bernadotte

I Lake Success.

Sikkerhedsrådet i Lake Success har afsløret en mindetavle for grev Folke Bernadotte. Det skete ved en kort højtidelighed, der indledtes af Trygve Lie.

I Stockholm.

Grevinde Estelle Bernadotte har udkastet en Plan til Opførelse af et Mindehus for sin mand. Hun har søgt tilladelse til opførelse af en 6 etagers ejendom, hvor nogle lokaler skal stilles til rådighed for ungdomsforeninger, mens resten af huset skal være bolig for statstjenestemænd og grevinden selv.

I København.

Borgerrepræsentationen har vedtaget at hædre mindet om Folke Bernadotte ved at give Søndre Frihavnsvej hans navn. Den ligger som bekendt ved den svenske kirke.

75000 erstatningssager fra hoteller

En række hoteller oplevede under besættelsen hel eller delvis beslaglæggelse af tyskerne. Mange af dem blev så stærkt medtaget, at omfattende reparationsarbejder var uundgåelige efter befrielsen.

Indenrigsministeriets udvalg for indkvarteringserstatninger har nu arbejdet sig igennem 75.000 erstatningssager, og der er eller vil blive udbetalt erstatninger til et samlet beløb af 65 millioner kroner.

Oberst Christensen død.

I dagspressen læste vi, at oberst Christensen, chefen for vore væbnede styrker på Bornholm, pludselig var død. Han overværede de store efterårsmanøvrer omkring Esbjerg. Under et luftangreb gik han ud for at se på øvelsen, men faldt pludselig død om ramt af et hjerteslag. På os gamle Frøslev-fanger virkede denne meddelelse meget stærkt. Vi kunne ikke forstå, at denne kraftige og stærke mand ikke var mere. Og vi mindedes ham, som den gode kammerat han var i de onde år bag pigtråden. Altid elskværdig og opmuntrende for os alle ved sin ro og sit nøgterne omdømme af krigens gang. Hans urokkelige ro imponerede tyskerne, bl. a. især Wassermann, i den grad, at han altid af dem blev behandlet med en vis respekt, som vi andre hemmeligt gottede os over. Og hvor var han hyggelig at tale med på spadsereture ad »Langelinie« eller inde på stuen, mens han bakkede på sin kæmpestore shagpibe. Han har været mange af sine medfanger til trøst og opmuntring.

Men jeg husker ham også fra hans kap-tajnsdage i Haderslev, hvor han tog ivrigt

del i det nationale arbejde, altid rede til at hjælpe, hvor det gjaldt dansk ungdom. Og han fortsatte dermed i Tønder og i Sønderborg, hvor han snart blev hjemmetyskerne en sådan torn i øjet, at de under besættelsen fik ham fjernet. Efter befrielsen overdrog krigsministeriet ham det ærefulde hverv at organisere og befale over vore styrker på den gode danske ø Bornholm, et arbejde, som han gennemførte på fremragende måde.

I ham har hans gamle medfanger mistet en trofast kammerat og Danmark en af sine bedste sønderjydske sønner.

F. Braae, Haderslev

(»Montgomerum«) (barak H 15, st. 11).

Ravensbrück-domme.

Den 26-årige tidligere kvindelige SS-tilsynsførende i kvinde-koncentrationslejren Ravensbrück Maria Minges samt hendes medanklagede Ingeborg Schulz (28 år) og Ruth Schumann (29 år) er blevet dømt til døden for krigsforbryder-domstolen i Rastatt.

Tre andre tiltalte fik fængselsstraffe med tvangsarbejde, nemlig Hildegard Beck (20 års fængsel), Irene Imort (15 år) og Hildegard Glimpel (8 år).

De dømte kendtes skyldige i grusomheder i koncentrationslejren og for derved at have forskyldt fangers død.

Filmsaften

Onsdag 23.-11. kl. 20.

i KFUMs festsal, Rosenborggade 15.

Fremvisning af den omtalte tjekiske dokumentarfilm:

Glem ikke!

Samt den gribende K-Z film:

Hjemkomsten

reportage af de allierede troppers ankomst til lejrene, befrielsesjubelen og den gribende hjemkomst.

Tandlægehøjskolens indentificeringsekspert Tandlæge

Keiser Nielsen

ledsager sin skildring af efterforskningsarbejdet af de 115 danske ofre fra de tyske lejre med autentiske lysbilledoptagelser.

Billetter á 1,50 kr. købes i Nordisk Boghandel, St. Kongensgade 29. C. 6006

Meesenburg

Indeh. B. Corneliussen

KORTEVARER EN GROS

POLDISTAAL

CHRISTIANSGADE 20, KBH. K.

C. 15038

Jens Jensens Eftf.
Viborg

$\frac{1}{8}$ Grenaa
Dampvæveri